

CZU 343.224.1

CARENȚE ALE SISTEMULUI JUDICIAR ÎN PREVENIREA ȘI COMBATEREA CONTRAVENTIILOR SĂVÂRȘITE DE CĂTRE MINORI

Vitalie IONAȘCU,

*doctor în drept, conferențiar universitar,
decan al Facultății Drept, Administrație, Ordine și Securitate Publică
a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI
ORCID: 0000-0001-6976-615X*

Roman OJOVAN,

*doctorand,
Școala doctorală „Științe penale și drept public”
a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI
ORCID: 0009-0003-3142-9774*

Rezumat

În Republica Moldova se atestă un număr mare de contravenții săvârșite de către minori. Prevenirea și combaterea unor asemenea acțiuni implică eforturi coordonate din partea autorităților, comunității, instituțiilor de învățământ și a altor organizații. În acest context, există numeroase carențe în sistemul judiciar în ceea ce ține de abordarea acestei probleme, care afectează eficiența măsurilor luate pentru a împiedica săvârșirea unor astfel de fapte ilicite. Printre acestea se numără lipsa unui cadru legal și a unor măsuri adecvate de prevenire; insuficiența de coordonare între instituțiile relevante, accesul limitat la servicii de asistență și suport, sistemul judiciar și pedepsele neadecvate, insuficiența resurselor și a personalului specializat, etc.

Cuvinte-cheie: judiciar, sistem, prevenire, combatere, minori, delincvență juvenilă, instituții, cadru legal, asistență, suport, reabilitare, pedeapsă, comunicare, supraveghere, alternativ.

Summary

In the Republic of Moldova, a significant number of offenses are committed by minors. Preventing and combating offenses committed by minors involves coordinated efforts from authorities, the community, educational institutions, and other organizations. In this context, there are numerous deficiencies in the judicial system addressing this issue, impacting the efficiency and effectiveness of measures taken to prevent such illicit acts. These include the lack of a legal framework and adequate preventive measures, insufficient coordination among relevant institutions, limited access to assistance and support services,

inadequate judicial system and penalties, insufficient resources and specialized personnel, etc.

Keywords: judicial, system, prevention, combat, minors, juvenile delinquency, institutions, legal framework, assistance, support, rehabilitation, punishment, communication, supervision, alternative.

Introducere. Prevenirea și combaterea contravențiilor săvârșite de către minori reprezintă un aspect crucial în asigurarea siguranței și dezvoltării sănătoase a tinerilor în Republica Moldova. Cu toate acestea, există numeroase carențe în sistemul judiciar în abordarea acestei probleme, care pot afecta eficacitatea măsurilor luate pentru prevenirea și combaterea contravențiilor săvârșite de către minori.

Potrivit datelor Poliției naționale [1], de către minorii cu vârste cuprinse între 16 și 18 ani, au fost comise 608 contravenții în perioada anului 2020, 757 de contravenții în perioada anului 2021 [2], 601 contravenții în perioada anului 2022 [3] și 718 în 11 luni ale anului 2023 [4].

Din numărul total de contravenții comise de către minori, predomină următoarele 3 tipuri:

- art. 228-245 Cod contravențional în domeniul circulației rutiere [5, cap. XIII]: 208 (anul 2020), 156 (anul 2021), 208 (anul 2022) și 236 (11 luni ale an. 2023);

- art. 354 Cod contravențional (Huliganismul nu prea grav, adică acostarea jignitoare în locuri publice a persoanei fizice, alte acțiuni similare ce tulbură ordinea publică și liniștea persoanei fizice) [5]: 102 (anul 2020), 171 (2021), 102 (2022) și 111 (11 luni ale an. 2023);

- art.105 Cod contravențional (Sustragerea în proporții mici din avutul proprietarului prin furt, însușire, delapidare, abuz de serviciu sau escrocherie) [5]: 80 (2020), 89 (2021), 80 (2022) și 106 (11 luni ale an. 2023).

În același context putem specifica că există o rată înaltă și a contravențiilor săvârșite de către minorii cu vârsta de până la 16 ani, care nu sunt pasibili răspunderii contravenționale din cauza că legiuitorul a stabilit limita de vârstă de 16 ani. Prin urmare, în astfel de cazuri sunt atrași la răspundere părinții sau cei care îi înlocuiesc, în conformitate cu prevederile art. 63 Cod contravențional.

În acest sens, conform datelor poliției naționale [4], pentru o perioadă de 6 luni ale anului 2023, în privința părinților au fost întocmite 916 procese-verbale cu privire la contravenții în baza art. 63 Cod contravențional, dintre care:

- 672 de procese-verbale contravenționale, în temeiul alin. (1) Neîn-

deplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare de către părinți sau de către persoanele care îi înlocuiesc a obligațiilor de întreținere, de educare și de instruire a copilului [5, art. 63, alin. (1)].

- 244 de procese-verbale contravenționale, în temeiul alin. (2) Acțiunile specificate la alin.(1), dacă au avut ca urmare lipsa de supraveghere a copilului, vagabondajul, cerșitul ori săvârșirea de către acesta a unei fapte socialmente periculoase [5, art. 63, alin. (2)].

- 15 procese-verbale contravenționale, în temeiul art.339 din Codul contravențional (Tăinuirea nașterii ori a decesului sau declararea nașterii ori a decesului cu încălcarea condițiilor sau a termenelor prevăzute de legislație) [5, art. 339].

Totodată, aceleași surse au arătat că în privința părinților au fost pornite:

- 22 de cauze penale, conform prevederilor art.201² Cod penal (Exercitarea necorespunzătoare a obligațiilor părintești) [6, art. 201²];

- 23 de cauze penale, conform prevederilor art.201¹ Cod penal (Violența în familie). [6, art. 201¹];

Spre exemplu, în prezent sunt tot mai des întâlnite accidente rutiere cu implicarea trotinetelor electrice [4].

Această situație ne evidențiază faptul că delincvența juvenila ia amploare și reprezintă o problemă gravă pentru Republica Moldova, iar autoritățile întâmpină deficiențe grave în lupta cu acest fenomen.

Rezultate obținute și discuții. În acest articol, ne propunem să identificăm și să analizăm principalele carențe ale sistemului judiciar în Republica Moldova în privința prevenirii și combaterii contravențiilor săvârșite de către minori.

Printre acestea se numără:

1. Lipsa unui cadru legal și a unor măsuri adecvate de prevenire. Există nevoia de a elabora politici și legi mai clare și mai eficiente în prevenirea contravențiilor, cum ar fi implementarea programelor de reabilitare și reintegrare socială a minorilor infractori și contravenienți.

De exemplu, în Legea nr. 299 din 30.11.2018 privind măsurile și serviciile destinate copiilor cu comportament deviant [8, art. 5], la art. 5 este stipulat că:

„(1) În cazul copiilor prevăzuți la art. 2 lit. a) poate fi stabilită una dintre următoarele măsuri:

a) supravegherea specializată;

b) plasamentul în serviciul de tutelă/curatelă sau în serviciul de tip familial;

c) plasamentul în serviciul de tip rezidențial;

d) plasamentul în serviciul de tip rezidențial cu specializare înaltă.

(2) În cazul copiilor prevăzuți la art. 2 lit. b) poate fi stabilită măsura de supraveghere specializată. Măsura plasamentului în serviciul de tutelă/curatelă, în serviciul de tip familial sau în serviciul de tip rezidențial poate fi stabilită doar în cazul în care, după stabilirea măsurii de supraveghere specializată, copilul săvârșește două sau mai multe fapte prevăzute de legea contravențională.

(3) Măsurile prevăzute la alin. (1) și (2) se dispun și se realizează în conformitate cu mecanismul intersectorial de cooperare aprobat de către Guvern” [8, art. 5].

Potrivit prevederilor alin. 1) art. 14 al legii prenotate, pe toată durata aplicării măsurii instituite în privința unui copil cu comportament deviant, copilul, părinții, reprezentantul legal ori persoana în grija căreia acesta se află beneficiază de servicii relevante, care să asigure o asistență calificată socială, juridică, medicală, pedagogică, psihologică, informațională sau de alt tip în vederea realizării unor schimbări pozitive în comportamentul copilului [8, art.14].

Alin.(1) al art. 21 din aceeași lege impune obligația constituirii în cadrul instituției de învățământ frecventate de copilul cu comportament deviant a unui grup școlar pentru activități preventive, din care fac parte directorul sau directorul adjunct al școlii, dirigintele, alți profesori și psihologul școlar” [8, art. 21, alin. (1)].

În contextul prevederilor enunțate și altor prevederi suplimentare, se atestă necesitatea participării unor psihologi, cu programe de consiliere sau psihoterapie, etc.

Cu toate acestea, la nivel național, s-a constatat că, în majoritatea cazurilor nu mai există funcții de psihologi în instituțiile de învățământ gimnaziale, iar funcțiile de psihologi prevăzute în cadrul liceelor, serviciilor de asistență psihopedagogică din cadrul Direcțiilor Generale de Educație, Direcțiilor asistență socială și protecție a familiei, necesită a fi completate din cauza funcțiilor vacante.

În același timp, psihologii din Republica Moldova reclamă că nu există un cadru legal solid pentru psihologi (psihologi de liberă practică) și pentru beneficiarii serviciilor psihologice, etc.

La nivel național, există doar un singur Centru de plasament temporar pentru copiii separați de părinți care se referă la tipul prevăzut la art. 5 alin. (1) lit. d) în Legea nr. 299/2018 [8]. Un exemplu elocvent este centrul care activează în mun. Soroca [7] și care nu acoperă necesitățile naționale existente [8].

2. Insuficiența de coordonare între instituțiile relevante. Există nevoia de a întări cooperarea și comunicarea între instanțe, poliție, servicii sociale

și alte instituții relevante implicate în prevenirea și combaterea contravențiilor juvenilor.

Un exemplu elocvent este, într-o comună din Republica Moldova, o minoră cu vârsta de 13 ani, care a comis în decursul unui an de studiu mai multe acte de agresiune fizică și verbală în privința unor minori și profesori, a fost agresată fizic de mama sa, în zi de duminică, în jurul amiezii. În privința mamei sale, de către polițiști a fost emis un ordin de restricție de urgență, obligând-o să stea departe de locul aflării minorei. Alte rude, unde ar putea fi plasată temporar minora până la clarificarea circumstanțelor, nu au fost identificate. În scopul executării prevederilor pct. 6 sub pct. 2 al Instrucțiunii⁷ aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 270 din 08.04.2014 [9, pct. 6 sub punct], a fost înștiințat primarul localității prin apel telefonic, care a comunicat la rândul său că se află în afara localității și chiar a raionului, la un cimitir (în legătură cu Paștele Blajinilor), iar asistentul social la fel, și de specialist în protecția drepturilor copilului nu dispune. De asemenea, a comunicat că nu are posibilitatea să emită dispoziția pentru plasamentul de urgență a minorei, în conformitate cu prevederile pct. 15 sub pct. 1) lit. b) al aceleiași Instrucțiuni.

Asemenea circumstanțe, în care doar autoritatea tutelară locală poate emite dispoziția pentru plasamentul de urgență a minorilor, împiedică plasarea minorilor și atrag alte riscuri și vulnerabilități, precum lipsirea temporară de locuință, însoțită de lipsa condițiilor de creștere și îngrijire a acestora.

Un alt caz se referă la un adolescent cu vârsta de 15 ani, din mediu rural, care, într-o zi de vineri seara, a fost depistat de către un echipaj de patrulare al Poliției, în mun. Chișinău, fără supraveghere, cu semne evidente de lipsă a igienei personale, cu vestimentație murdară, care se adăpostise între tomberoane cu deșeuri.

În urma măsurilor întreprinse a fost stabilită identitatea minorului. Acesta a mai fost anterior depistat fără supraveghere, fiind autorul unor furturi mărunte, iar în unele cazuri sub influența substanțelor cu efect psihotrop. Se cunoștea doar mama minorului, care nu avea loc permanent de trai, consuma băuturi alcoolice, fără loc de muncă și fără influență asupra minorului, de aceea a fost înștiințat telefonic primarul localității, care, a relatat că nu are posibilitatea să emită o dispoziție de plasament de urgență a minorului în conformitate cu prevederile pct. 15 sub pct. 4) al Instrucțiunii menționate anterior, din motiv că, se află în afara teritoriului deservit și nu cunoaște dacă va avea o astfel de posibilitate în următoarele 24 de ore, asistentul social lipsește în acea localitate, iar specialistul pentru protecția drepturilor copilului se află în concediu [9].

Astfel de situații sunt întâlnite foarte des, iar instituțiile responsabi-

le nu se implică în măsura necesară pentru a soluționa eficient problemele apărute în legătură cu comportamentele ilegale ale minorilor.

3. Accesul limitat la servicii de asistență și suport. Existența unui număr limitat de centre de reabilitare, consilieri și psihologi specializați în lucrul cu minorii delincvenți poate afecta capacitatea de a oferi suportul adecvat tinerilor în vederea prevenirii recidivei.

În speță, un minor cu vârsta de 13 ani, fiind plasat la Centrul de Reabilitare și Integrare Socială, a comis sistematic fapte de agresiune fizică în privința altor minori plasați la același Centru.

Lucrătorii centrului au sesizat Inspectoratul de poliție teritorial. Polițistul de sector, cărui i-a fost repartizată examinarea cazului, pentru a aprecia corect și obiectiv cauza comportamentului agresiv al minorului a decis să solicite evaluarea psihologică a acestuia, din motiv că convorbirile și alte măsuri întreprinse anterior de către diferiți specialiști nu au avut influență pozitivă asupra comportamentului minorului.

Analizând instituțiile existente în raza teritoriului deservit de subdiviziunea din care face parte, polițistul a constatat că, pe lângă funcția de psiholog existentă la Inspectoratul de poliție unde activează, care este vacantă de o perioadă mai mare de 1 an de zile, aceeași situație este în cadrul Direcției Raionale de Asistență Socială și Protecție a Familiei, precum și în cadrul Centrului de plasament în care se afla minorul. Unicul psiholog pe care îl identificase a fost de la Serviciul de asistență psihopedagogică din cadrul Direcției Generale (raionale) de Educație, care se afla în concediu. În rezultat, a solicitat Centrului Național de prevenire a abuzului față de copii evaluarea stării psihologice a minorului, primind răspuns că Centrul Național nu mai efectuează astfel de evaluări pentru cazurile minorilor din afara mun. Chișinău, excepție făcând cazurile de rezonanță sporită.

În final, polițistul a solicitat Centrului Comunitar de Sănătate Mintală amplasat în Spitalul Raional evaluarea stării psihologice a minorului, însă psihologul din cadrul Centrului comunitar a relatat că nu are experiența necesară pentru lucrul cu minorii (în contextul evaluării psihologice etc.).

În astfel de condiții, fără un motiv sau o cauză corect identificată a comportamentului antisocial al minorului, există riscul folosirii iraționale, în mod repetat, a eforturilor grupului de specialiști implicați pentru corectarea comportamentului deviant și expunerea persoanelor din societate unor continue pericole.

4. Sistemul judiciar și pedepsele neadecvate. Există o preocupare cu privire la eficiența și adecvarea pedepselor aplicate minorilor delincvenți. Sancțiunile care vizează pedagogia judiciară și reintegrarea socială a tinerilor trebuie să fie corelate cu gravitatea și natura contravențiilor săvârșite.

Art. 16 alin. 2 Cod contravențional [5] al Republicii Moldova specifică că „persoana fizică cu vârsta între 16 și 18 ani este pasibilă de răspundere contravențională pentru săvârșirea faptelor prevăzute la art. 69 alin. (1), art. 78, 85, 87, art. 88 alin. (1), art. 89, art. 91 alin. (1), art. 104, 105, art. 157 alin. (1)-(4), (6), (7) și (9)-(12), art. 203, art. 204 alin. (1), (2) și (3), art. 228-245, 336, 342, 352-357, 363, 365, art. 366 alin. (1), art. 367, 368, 370, art. 372 alin. (2)” [5].

Astfel, concluzionăm că minorul cu vârsta cuprinsă între 16 și 18 ani poate fi atras la răspundere contravențională pentru săvârșirea faptei prevăzute la art. 78 alin. (1) în care este specificat că „se sancționează maltratarea sau alte acțiuni violente care au cauzat vătămare neînsemnată a integrității corporale” [5, art. 78, alin., (1)], însă în cazul faptei prevăzute la art. 78¹ este specificat că „maltratarea sau alte acțiuni violente, comise de un membru al familiei în privința altui membru al familiei, care au provocat vătămare neînsemnată a integrității corporale” [5, art. 78¹] sunt sancționate doar persoanele ce au atins deja vârsta de 18 ani.

În situația descrisă, nu sunt clare criteriile obiective folosite de legiuitor la delimitarea vârstei răspunderii, efectuată pentru aplicarea sancțiunilor în cazul celor două fapte contravenționale menționate, în contextul în care în ambele există necesitatea constatării consecințelor obligatorii „provocarea vătămării neînsemnate a integrității corporale” victimei de către făptuitor.

În Codul contravențional există unele excepții, în cazul aplicării pedepselor în privința persoanelor minore care au comis contravenții.

Potrivit prevederilor art. 30 alin. (2), termenul general de prescripție a răspunderii contravenționale este de un an de zile. Totodată, art. 30 alin. (4) specifică că acest termen se reduce la jumătate pentru persoanele care la data săvârșirii contravenției erau minore [5].

Minorii pot fi sancționați complementar doar cu privarea de dreptul de a desfășura o anumită activitate [5, art. 32 alin. (4)], munca neremunerată în folosul comunității nu poate fi aplicată persoanelor care nu au atins vârsta de 16 ani [5, art. 37 alin. (7)], arestul contravențional nu poate fi aplicat, dacă acesta ar amenința sau ar pune în pericol real sănătatea ori integritatea corporală a minorului [5, art. 38 alin. (6)].

La aplicarea sancțiunii contravenționale față de persoana a cărei vinovăție este dovedită, săvârșirea contravenției de către un minor se consideră circumstanță atenuantă [5, art. 42 alin. (1) lit. d)].

Rămân neclare însă prevederile art. 16 alin. (3) al Codului contravențional, în care este specificat că „în cazul minorului care a săvârșit o faptă ce se încadrează în dispoziția normei din partea specială a cărții întâi, agentul constator, procurorul sau instanța de judecată expediază materialele cau-

zei contravenționale autorității administrației publice locale pentru problemele minorilor” [5, art. 16 alin. (3)], în contextul în care nu există nicio lege, hotărâre de guvern, instrucțiune sau metodologie pentru crearea și funcționarea autorității administrației publice locale pentru problemele minorilor, nu este clară finalitatea cauzei contravenționale recepționate de acea autoritate în măsura în care nu există o normă sau recomandare cu privire la deciziile care ar putea fi adoptate de acea autoritate, decizii cu caracter preventiv sau de alt gen etc.

În consecință, materialele cauzelor contravenționale recepționate de către autoritățile publice locale sunt repartizate în unele cazuri echipelor multidisciplinare, care atenționează verbal minorii și reprezentanții legali în vederea neadmiterii pe viitor a unui astfel de comportament, iar în alte cazuri materialele doar se arhivează în cadrul autorității.

5. *Insuficiența resurselor și a personalului specializat.* Lipsa resurselor financiare și a personalului calificat în domeniul justiției pentru minori poate afecta capacitatea sistemului judiciar de a preveni și combate eficient contravențiile săvârșite de către minori.

La finele anului 2012 au fost adoptate un șir de acte normative [12, p. 5] în scopul îmbunătățirii activității și reorganizării Poliției naționale.

În urma reorganizărilor efectuate au fost reduse funcțiile de inspecți pentru minori (4-5 angajați) din cadrul Birourilor siguranță copii ale Comisariatelor de poliție teritoriale, care dețineau funcții de ofițeri cu studii superioare juridice, pedagogice sau altele, având instruirile și pregătirea necesară în domeniul de activitate. Pe atunci, activitatea le era ghidată de prevederile Regulamentului aprobat prin Ordinul MAI nr. 400 din 10.11.2004 cu privire la organizarea activității Serviciilor pentru minori ale comisariatelor de poliție [10].

Actualmente, activitatea în domeniul prevenirii delincvenței juvenile este ghidată de prevederile Instrucțiunii aprobate prin Ordinul șefului IGP nr. 219 din 24.06.2019, în care se menționează despre desemnarea a câte un funcționar din cadrul fiecărui sector de poliție teritorial pentru asigurarea activității în acest domeniu [11].

Datorită faptului că, în sectoarele de poliție, pe domeniul menționat sunt desemnați ofițeri superiori de sector și subofițeri superiori de sector, în cazul subofițerilor care sunt instruiți inițial 6 luni de zile pe domenii generale, în toate cazurile fiind insuficiente aceste instruirii pentru o abordare profesionistă a domeniului de prevenire a delincvenței juvenile.

O vulnerabilitate a calității serviciilor oferite, orientate la prevenirea delincvenței juvenile o constituie și numărul funcțiilor vacante în cadrul Poliției Naționale.

Astfel, la 01.07.2023 deficitul de personal al Inspectoratului General al Poliției a constituit circa 1513 funcții (inclusiv funcțiile temporar vacante), dintre care 853 de funcții polițienești de ofițeri și 660 de funcții polițienești de subofițeri [4].

Potrivit raportului IGP (6 luni 2023), numărul mare de funcții vacante se atestă la următoarele subdiviziuni ale Poliției: BPDS „Fulger” – 80 (20,51%), IP Râșcani al (DP mun. Chișinău) – 55 (27,50%), IP Sângerei – 47 (31,33%), IP Călărași – 40 (32%), IP Taraclia – 25 (27,17%) [4].

Concluzie. Pentru a înlătura aceste carențe, este necesară o acțiune coordonată și intensă a autorităților publice relevante și a organismelor internaționale, care să includă:

- Revizuirea și actualizarea legislației. Există necesitatea elaborării și implementării de politici și legi actualizate și coerente pentru a consolida prevenirea și combaterea contravențiilor săvârșite de către minori.

- Creșterea cooperării și comunicării. Îmbunătățirea colaborării dintre instanțe, poliție, servicii sociale, educație și alte structuri relevante pentru a asigura o abordare integrată și coerentă de prevenire și intervenție în cazul contravențiilor juvenile.

- Dezvoltarea resurselor și formarea personalului, creșterea investițiilor în resursele umane specializate și extinderea programelor de formare profesională pentru personalul implicat în justiția pentru minori.

- Promovarea măsurilor alternative pedepselor privative de libertate, cum ar fi supravegherea în comunitate și intervențiile educaționale, care sunt mai eficiente în proces.

Referințe bibliografice

1. https://www.igp.gov.md/sites/default/files/nota_informativa_privind_starea_delincventei_juvenile_si_activitatea_pe_domeniul_siguranta_copii_pe_parcurusul_a_12_luni_ale_anului_2020_.pdf (accesat: 30.11.2023).

2. https://www.igp.gov.md/sites/default/files/nota_informativa_privind_starea_delincventei_juvenile_si_activitatea_pe_domeniul_siguranta_copii_pe_parcurusul_a_12_luni_ale_anului_2021_presa.pdf (accesat: 30.11.2023).

3. https://www.igp.gov.md/sites/default/files/nota_informativa_privind_starea_delicventei_juvenile_si_activitatea_pe_domeniul_siguranta_copii_pe_parcurusul_a_12_luni_2022.pdf (accesat: 30.11.2023).

4. https://politia.md/sites/default/files/nota_informativa_pe_domeniul_siguranta_copii_6_luni_2023.pdf (accesat: 30.11.2023).

5. Codul contravențional al Republicii Moldova nr.218 din

24.10.2008. În: Monitorul Oficial nr. 78-84 din 17.03.2017. (Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=140254&lang=ro#, accesat: 07.11.2023).

6. Codul penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18.04.2002. În Monitorul Oficial nr. 72-74 din 14.04.2009. (Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=140340&lang=ro#, accesat la data de 07.11.2023).

7. <https://www.anas.md/centrul-de-plasament-temporar-pentru-copii-separati-de-parinti-mun-oroaca/> (accesat:15.11.2023).

8. Legea Republicii Moldova nr. 299 din 30.11.2018 privind măsurile și serviciile destinate copiilor cu comportament deviant. În: Monitorul Oficial nr. 1-5 din 04.01.2019. (Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=132664&lang=ro#, accesat:01.12.2023).

9. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 270 din 08.04.2014 cu privire la aprobarea Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistența și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului. În: Monitorul Oficial nr. 92-98 din 18.04.2014. (Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=18619&lang=ro, accesat:01.12.2023).

10. Ordinul MAI nr. 400 din 10.11.2004 cu privire la organizarea activității Serviciilor pentru minori ale comisariatelor de poliție (abrogat).

11. Ordinul șefului IGP nr. 219 din 24.06.2019 cu privire la aprobarea Instrucțiunii metodice de aplicare a practicilor de lucru și prevenire a delincvenței juvenile.

12. http://old.ape.md/public/publications/2072156_md_reforma_mai_vi.pdf. (accesat: 30.11.2023).